

יסוד חיובינו במצוות שניתנו להאבות הרב אלהן אדלר

1) בראשית פרק יז

(ט) ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה ונרעה אחריך לדתם: (י) זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין נרעה אחריך המול לכם כל זכר: (יא) וגמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם: (יב) ובן שמת ימים? מול לכם כל זכר לדתיתכם יליד בית ומקנת כסף מפל בן נכר אשר לא מנרעה הוא: (יג) המול? מול? ליד ביתה ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: (יד) וערל זכר אשר לא? מול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר

2) ויקרא פרק יב

(ב) דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא: (ג) וביום השמיני? מול בשר ערלתו:

3) בראשית פרק לב פסוק לג

על פן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הברך עד היום הנה כי נגע בכף ירך ועלב בגיד הנשה:

4) תלמוד בבלי מסכת חולין דף ק עמוד ב

מתני'. נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה, רבי יהודה אומר: אף בטמאה, אמר ר' יהודה: והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה, ועדיין בהמה מותרת להן. אמרו לו: בסיני נאמר, אלא שנכתב במקומו:

5) רש"י שם

אמרו לו - פסוק זה שהזהירו עליו בסיני נאמר ועד סיני לא הוזהרו אלא שנכתב במקומו לאחר שנאמר בסיני וכתב וסידר משה את התורה כתב המקרא הזה על המעשה על כן הוזהרו בני ישראל אחרי כן שלא יאכלו גיד

6) תלמוד בבלי מסכת חולין דף ק עמוד ב

גמ'. וסבר ר' יהודה איסור חל על איסור ... אף על גב דאיסור טומאה קדים, אתי איסור גיד חייל עליה, שכן איסורו נוהג בבני נח. דיקא נמי, דקתני, א"ר יהודה: והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה, ועדיין בהמה טמאה מותרת להם.

7) רש"י שם

ומשני אף על גב דאיסור טומאה קדים אתי איסור גיד וחייל עליה - שכן איסור חמור הוא ויש בו כח לחול על אחרים ומהו חומרו שנוהג בבני נח לר' יהודה כדתנן והלא מבני יעקב כו'. דיקא נמי - דטעמא דרבי יהודה משום האי טעמא הוא מדיליף מבני יעקב דקודם מתן תורה בני נח הוו.

8) רמב"ם על משנה מסכת חולין פרק ז משנה ו

ושים לבך על העיקר הגדול הנכלל במשנה הזאת והוא מה שאמר מסיני נאסר, לפי שאתה הראת לדעת שכל מה שאנו מרחיקים או עושים היום אין אנו עושים אלא במצות הקדוש ברוך הוא ע"י משה רבינו ע"ה לא שהקב"ה אמר זה לנביאים שלפניו, כגון זה שאין אנו אוכלין אמה"ח אינו מפני שהקב"ה אסר אותו לנח אלא לפי שמשא אסר עלינו אמה"ח במה שצוה בסיני שיתקיים איסור אמה"ח, וכמו כן אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול וכו', וכן גיד הנשה אין אנו הולכין אחר איסור יעקב אבינו אלא מצות משה רבינו ע"ה, הלא תראה מה שאמרו תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה מסיני וכל אלו מכלל המצוות

9) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נט עמוד א

כדרכי יוסי ברבי חנינא. דאמר רבי יוסי ברבי חנינא: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני - לזה ולזה נאמרה. לבני נח ולא נשנית בסיני - לישראל נאמרה ולא לבני נח. ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דרבי יהודה.

10) רש"י שם

ואנו אין לנו - אזהרה בבני נח, ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה. ואליבא דר' יהודה - דאמר בפרק גיד הנשה (חולין ק, ב): מבני יעקב נאסר גיד הנשה, שהיו בני נח קודם מתן תורה, ורבנן פליגי ואמרו: בסיני נאמר ולא להם, אלא שנכתב במקומו, ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה, על העתיד, לידע מאיזה טעם נאסר להם ולר' יהודה גופיה - לישראל נאמר ולא לשאר בני נח, דהא בני ישראל כתיב

11) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נט עמוד א - עמוד ב

כל מצוה שנאמרה לבני נח ונישנית בסיני לזה ולזה נאמרה, והרי מילה שנאמרה לבני נח, דכתיב ואתה את בריתי תשמר, ונשנית בסיני וביום השמיני ימול, לישראל נאמרה ולא לבני נח, ההוא למישרי שבת הוא דאתא: ביום - ואפילו בשבת. והרי פריה ורביה, שנאמרה לבני נח, דכתיב ואתם פרו ורבו, ונשנית בסיני לך אמר להם שובו לכם לאהליכם, לישראל נאמרה, ולא לבני נח, ההוא לכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להתירו הוא דאתא.... ואין לנו אלא גיד הנשה בלבד, ואליבא דרבי יהודה. - הני נמי לא איתני, הני איתני לשום מילתא בעלמא, הא לא איתני כלל. אי בעית אימא: מילה מעיקרא לאברהם הוא דקא מזהר ליה רחמנא ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדרתם, אתה וזרעך - אין, איניש אחרינא - לא.

12) רש"י שם

הני נמי - מילה ופריה ורביה, הא לא איתנו - דהא אמרת למילתא הוא דאיתנו. הא - דגיד הנשה לא איתנו כלל, ומשום הכי לא חשיב להו בהדיה, ומיהו הנך נמי מן האמורות לבני נח ולא נשנו בסיני הם, ולישראל נאמרו ולא לבני נח מסיני ולהלן. ואיבעית אימא מילה - ודאי מסיני נאמרה לעיקר מצותיה, ודקשיא לך: הא אמר ר' יוסי כל שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה - הא דלא חשיב ליה לגבי מצות בני נח, משום דמילה לאו לבני נח נאמרה אפילו מקודם סיני - אלא לזרע אברהם לחודיה, והשתא נמי זרע אברהם דהיינו ישראל, הוא דנהיגי בה.

13) תלמוד בבלי מסכת שבת דף קלה עמוד א - עמוד ב

אמר רבי אסי: כל שאמו טמאה לידה - נימול לשמונה, וכל שאין אמו טמאה לידה - אין נימול לשמונה, שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה וגו' וביום השמיני ימול בשר ערלתו. אמר ליה אביי: דורות הראשונים יוכיחו, שאין אמו טמאה לידה - ונימול לשמונה! - אמר ליה: נתנה תורה ונתחדשה הלכה. איני? והא איתמר: יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות, רב הונא ורב חייה בר רב. חד אמר: מחללין עליו את השבת; וחד אמר: אין מחללין. עד כאן לא פליגי - אלא לחלל עליו את השבת, אבל לשמונה - ודאי מהלינן ליה! - הא בהא תליא.

14) רש"י מסכת שבת דף קלה עמוד א

כל שאין אמו טמאה לידה - כגון יוצא דופן, ונכרית שילדה ולמחר נתגיירה - אין בנה ממתין עד שמנה, אלא נימול מיד. דורות הראשונים - מאברהם עד מתן תורה, שנתנה מילה ולא נהגו טומאה. ונתחדשה הלכה - דמי שאמו טמאה לידה נימול בשמונה, ולא אחר. יוצא דופן - שנקרעת אמו. שתי ערלות - שני עורות זה על זה, ואמרי לה שני גידין. אבל לשמונה ודאי מהלינן - ואף על גב דיוצא דופן אין אמו טמאה לידה. הא בהא תליא - וחילול שבת תלי במילה לשמונה, דמי שנימול לשמונה - דוחה שבת, ומי שאינו נימול לשמונה - אינו דוחה השבת דכי כתיב וביום השמיני דילפינן מיניה ואפילו בשבת - בנימול לשמונה כתיב.

15) רמב"ם הלכות מילה פרק א הלכות י - יא

כשם שמילת הבנים דוחה את השבת כך מילת העבדים שהן נימולים לשמנה דוחה את השבת אם חל שמיני שלהן בשבת, **חוץ מיליד בית שלא טבלה אמו עד שילדה שאע"פ שנימול לשמנה אינו דוחה את השבת.** /השגת הראב"ד/ כשם שמילת הבנים כו' עד אינו דוחה את שבת. כתב הראב"ד ז"ל א"א, לא ידעתי מהו זה ההפרש..

קטן שנולד כשהוא מהול, ומי שנולד בחדש השמיני לעבורו קודם שתגמר ברייתו שהוא כנפל מפני שאינו חי, **ויוצא דופן** ואגדרוגינוס ומי שיש לו שתי ערלות אין דוחין את השבת אלא נימולין באחד בשבת שהוא יום תשיעי שלהן.

16) חידושי ר' חיים הלוי הלכות מילה פרק א הלכה י

והנראה לומר בדעת הרמב"ם, דהנה שם בסוגיא אהא דא"ר אסי דכל שאין אמו טמאה לידה אינו נימול לשמנה, א"ל אביי דורות הראשונים יוכיחו שאין אמו טמאה לידה ונימול לשמנה, א"ל ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, ויש לפרש בזה ב' פירושים, או דאביי מוכיח מדורות ראשונים דש"מ דאין מילת שמיני תלוי בטומאת לידה ולא דרשינן הסמוכין דוטמאה שבעת ימים וגו' וביום השמיני ימול, או דבאמת גם אביי לא פליג אהך סמוכין, וכל שאינה בכלל וטמאה וגו' אינו בכלל וביום השמיני ימול, והא דפריך דורות הראשונים יוכיחו, הוא משום דאזהרת מילה בשמיני הרי נאמרה ונשנית, נאמרה לאברהם, ונשנית למשה בקרא דאשה כי תזריע וגו', ואזהרת אברהם לכל נאמרה גם לבני קטורה, משא"כ אזהרת משה נאמרה רק לישראל לבד, ודין שמנה נאמר בשניהם וכדכתיב בקרא וכן שמנת ימים ימול וגו', וכן גם בני קטורה מילתן בשמיני. אשר על כן זהו דפריך אביי דורות הראשונים יוכיחו, ר"ל דנהי דמשום הך אזהרה דוביום השמיני וגו' שנאמרה לישראל בלבד נתמעט כל היכא שאין אמו טמאה לידה, אבל אכתי ינהוג בו דין שמיני הנאמר לאברהם, דשם אף על גב דאין אמו טמאה לידה נימול דוקא לשמנה, ועל זה משני ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, דבישראל מיהא ליכא דין שמיני כי אם בשאמו טמאה לידה.

אשר לפ"ז נראה, דזהו ביאור הסוגיא דפריך שם איני והאיתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות, רב הונא ורב חייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין, עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לח' ודאי מהלינן ליה, אשר לכאורה צ"ע דאיך נוכל לחלק בין דחית שבת לדין שמיני והא תרווייהו מחד קרא דוביום השמיני נפקי ושניהם חד טעמא להו אם דרשינן סמוכין לקראי דוטמאה שבעת ימים וגו', וביום השמיני וגו' או לא, א"כ מהיכתי תיתי נחלק ביניהם. אכן לפי המבואר הרי ניחא, דנראה דהא דמילה בשמיני דוחה שבת הוא דוקא באזהרת שמיני שבקרא דוביום השמיני ימול שנאמרה רק לישראל, משא"כ בדין מילה בשמיני שנאמרה לאברהם בקרא דובן שמנת ימים וגו' ההיא לא דחיא שבת, ובני קטורה יוכיחו דאיכללו באזהרה זו ואין מילתן דוחה את השבת, וזהו דקאמר הגמ' דעד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת, ומשום דדרשינן דכל שאינו בכלל וטמאה אינו בכלל וביום השמיני וגו', ולית ביה אזהרת שמיני האמור לישראל, אבל מ"מ לח' ודאי מהלינן ליה משום אזהרת שמיני שנאמרה לאברהם, ומשום דלא גרע מבני קטורה, וש"מ דלא אמרינן ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, ועל זה הוא דמשני דהא בהא תליא, וכטעמא דרב אסי דנתחדשה הלכה דכל שאין אמו טמאה לידה פקע מיניה דין שמיני לגמרי, ועל זה הוא דמייתי כתנאי דפליגי רבנן ור' חמא באין אמו טמאה לידה אם נוהג בו דין שמיני האמור לאברהם אם לא.

ולפ"ז הרי מיושב היטב דעת הרמב"ם שפסק ביוצא דופן וביליד בית שלא טבלה אמו שנימולין לשמנה ואינן דוחין את השבת, משום דפוסק כאביי דלא אמרינן ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, והדרשא דכל שאינה בכלל וטמאה אינו בכלל וביום השמיני ימול, הוא רק לאפקועי מיניה דין שמיני האמור לישראל, אבל אה"נ דנוהג ביה דין שמיני מקרא דובן שמנת ימים וגו' שנאמר לאברהם, ועל כן לא דחי שבת, וכמו שנתבאר דדחית שבת תלוי רק באזהרת שמיני שנאמרה לישראל בקרא דוביום השמיני וגו'. ודעת הראב"ד כפירוש הראשון שכתבנו דהא דדורות הראשונים יוכיחו ר"ל דמזה מוכח דלא דרשינן כלל להך סמוכין דוטמאה וגו' וביום השמיני ימול וגו', אבל אה"נ דלא מחלקינן כלל בין אזהרת שמיני שנאמרה לאברהם לאזהרת שמיני שנשנית למשה, ותרואהו חד דינא להו, וע"כ ס"ל דלעולם דין שמיני ודחית שבת הא בהא תליא וכהסוגיא דשבת שהבאנו וכמו שנתבאר.

17) רמב"ם הלכות מלכים פרק ח הלכה יא

כל המקבל שבע מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא, והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקדוש ברוך הוא בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שביני נח מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם.

18) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יד הלכה ז

אי זה הוא גר תושב זה עכו"ם שקיבל עליו שלא יעבוד כו"ם עם שאר המצות שנצטוו בני נח ולא מל ולא טבל ה"ז מקבלין אותו והוא מחסידי אומות העולם, ולמה נקרא שמו תושב לפי שמותר לנו להושיבו בינינו בארץ ישראל כמו שביארנו בהלכות עכו"ם.

19) אור שמח הלכות איסורי ביאה פרק יד הלכה ז

כוון רבינו למה שביאר בהלכות מלכים סוף פ"ח והוא שקיבל אותן ויעשה אותם מפני שצוה בהן הקדוש ברוך הוא, והודיענו ע"י משה רבינו שב"נ מקודם נצטוו בהן, אבל אם עשאן מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב וכו'... ויעוין פירוש המשנה בפרק גיד הנשה (חולין פ"ז מ"ו) שגם ישראל אינן מצווין מצד שנצטוו במילה ע"י אברהם וגה"נ ע"י יעקב, רק מפני שנצטוו ע"י משה יעו"ש: ולפי זה מנהיר דברי הגמרא ב"ק ל"ח ע"א עמד והתיר להן, איתגורי מיתגר כו', לומר שאין מקבלין עליהן שכר כמצווה ועושה, אלא כאינו מצווה ועושה כו', דפירוש, דאם הוא מקיים מצד שנצטוו ע"י אדם ונח אינם מקבלין שכר, רק שיעשו ע"י מה שנצטוו ע"י משה רבינו אז ה"ז גר תושב, וזה שהתיר להן מצד נביאים הראשונים אדם נח ובניו, רק החיוב עליהן מצד שנצטוו ע"י משה, שכך צוה הש"י להקדמונים, ודוק היטב:

20) דברים פרק ה פסוק יב פסוק יג

שמור את יום השבת לקדשו כְּאִשֶּׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ:

21) רש"י דברים פרק ה פסוק יב

כאשר צוך - קודם מתן תורה במרה:

22) גור אריה שמות פרק טו פסוק כה

דעל כרחק צריך אתה לומר שאין אלו מצוות נחשבות ממצוות התורה, רק כמו ז' מצות לבני נח שאין זה שם תורה עליו, דאין לתת תחלה תורה שבעל פה, כי התורה שבעל פה הוא פירוש תורה שבכתב, ולפיכך אלו מצוות אין שם תורה עליהם. ולפיכך הוצרך לחזור ולצוות עליהם כמו כל המצוות של בני נח, ובמנן נצטוו בתורה שבכתב על השבת... ומכל שכן לפי דברינו כי המצוות שנצטוו במרה אינם ממצוות התורה נחשבות, רק כמו מילה לאברהם (בראשית יז, יא) וגיד הנשה ליעקב (שם לב, לב) וז' מצות לבני נח, שהרי אין תורה שבעל פה קודם לתורה שבכתב:

23) רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א

על ששה דברים נצטווה אדם הראשון: על ע"ז, ועל ברכת השם, ועל שפיכות דמים, ועל גילוי עריות, ועל הגזל, ועל הדינים, אף על פי שכולן הן קבלה בידינו ממשה רבינו, והדעת נוטה להן, מכלל דברי תורה יראה שעל אלו נצטוו, הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטוו יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית, ובמצרים נצטוו עמרם במצות יתרות, עד שבא משה רבינו ונשלמה תורה על ידו